

5

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ВІСНИК

8' 2000

ДОНЕЦЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ЕКОНОМІКИ І
ТОРГІВЛІ

серія ЕКОНОМІЧНІ
НАУКИ

Засновник

Донецький державний
університет економіки
і торгівлі

ВІСНИК

ДОНДУЕТ

науковий журнал

серія

Економічні науки

Виходить
з 1999 р.

№ 8` 2000

Журнал входить до Переліку наукових видань, затвердженого ВАК України, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт. Бюлетень ВАК №3 / 2000 р.

Головний редактор *Сорока І.В.*, доктор економічних наук, професор
Заступник головного редактора *Садеков А.А.*, кандидат економічних наук, доцент
Відповідальний редактор серії *Омельянович Л.О.*, доктор економічних наук, професор
Відповідальний секретар серії *Чайковська О.В.*, кандидат економічних наук

Члени редколегії:

Амітан В.Н., доктор екон.наук, професор
Балабанова Л.В., доктор екон.наук, професор
Брітченко Г.І., доктор екон.наук, професор
Білопольський М.Г., доктор екон. наук, професор
Крихтін Є.І., доктор екон.наук, професор
Макогон Ю.В., доктор екон.наук, професор
Сальников О.М., канд.екон.наук, професор
Семенов А.Г., доктор екон.наук, професор
Фінагін В.Д., доктор екон.наук, професор
Чацкіс Ю.Д., канд.екон.наук, професор
Бакунов О.О., канд.екон.наук, доцент
Сухарев П.М., канд.екон.наук, доцент

Відповідальний за випуск Статінова Ю.С.

Технічний редактор Шелудько О.І.

Редактори Сабельникова Т.М.

Селікова Л.В.

Коректор Плахтій Л.Я.

Комп'ютерна верстка Геворгян Л.А.

Реєстраційне свідоцтво
КВ №3520 від 13.10.98 року
видане Міністерством
інформації України

Усі права захищені.
Передрук і переклади
дозволяються лише зі згоди
автора та редакції

Рекомендовано до друку
Вченою радою
Донецького державного
університету економіки і
торгівлі, протокол № 9 від
27 квітня 2000 р.

Мова видання:
українська та російська

Комп'ютерний оригінал-макет виготовлено в редакційно-видавничому центрі
Донецького державного університету економіки і торгівлі

Адреса редакції журналу: 83050, м. Донецьк, вул.Щорса,31

© Донецький державний університет економіки і торгівлі

Телефони: (0622) 93-34-31, 337-95-60

Факс: /0622/ 92-83-16

E-mail: bvn@dgci.donetsk.ua

ЗМІСТ

ПЕРЕХІДНА ЕКОНОМІКА: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Сорока І.В. Національна економіка: ще раз до питання про вибір оптимальної моделі	4
Рыбак В.В. Современная финансовая политика и местные ценные бумаги	11
Омелянович Л.О., Клименко О.Ю. Програмні орієнтації торговельної галузі у контексті реалізації соціальної політики	17
Кузьмін Б.В. Проблеми стабілізації виробництва і підвищення його ефективності у перехідній економіці	22
Борецька Н.П. Шляхи, форми та методи вдосконалення ринку праці і соціального захисту населення	27
Прутська О.О. Деякі особливості трансформаційних процесів в Україні.....	31
Фесечко В.В. Особливості змісту первіснообщинної форми власності.....	37
Аникушин С.И. Влияние функциональной ограниченности национальной валюты на взаимодействие курса и паритета покупательной способности.....	42
Лисенко С.М. Життєвий рівень населення: підходи до визначення критеріїв.....	46
Потапова Н.Н. Теория больших циклов Н.Д. Кондратьева и ее проблемы на современном этапе экономического развития.....	52
Пенькова І.В. Теоретичні аспекти зовнішньоекономічної діяльності держави.....	57
Головінов О.М. Довіра як основа співпраці держави і громадянина.....	63
Капыльцова В.В. Социальные гарантии в условиях становления рыночной экономики в Украине.....	67
Гайдук В. А. Механізм управління лізингом в Україні.....	72

ПИТАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Лобас В.М. Роль регионального управления в государственном процессе управления.....	78
Чижиков Г. Д., Ануфриев М. Ю. Модель консолидации взаимодействия субъектов регионального бизнеса.....	82
Егоров А.Н. Методология управления в больших системах и её практическое приложение (пример города)	86
Клименко Т.В. Перспективи створення регіональних банків в Україні.....	91

ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ

Балабанова Л. В., Германчук А. М. Комплексний маркетинговий тиск в комерційній діяльності торговельних підприємств	97
Бритченко И.Г. Формирование механизма организационно-экономических методов управления предприятием	102
Маркіна І.А. Методологія оцінки ефективності системи управління.....	104

Дударь А.П., Сандул А.В.	
Совершенствование механизма управления процессом расчета экспортных цен на основе условий ИНКОТЕРМС.....	110
Жарлінська Р. Г.	
Маркетингова інформаційна система як основа вдосконалення інформаційного забезпечення маркетингової діяльності комерційного банку.....	118
Задорожній В.П.	
Розвиток маркетингових процесів на продовольчому ринку України.....	124
Сенішина Л.О.	
Особливості товарної політики на ринку борошняних виробів.....	128
Шульга Н.П.	
Стратегічне планування діяльності комерційного банку.....	134
Касперович А.Ю.	
Проблема оптимальности в контексте реализации системного подхода к управлению кадрами	142

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Садеков А.А.	
Екологічне маркування в економічному механізмі сталого розвитку.....	148
Омелянович Л.О., Кривенко К.Є.	
Кредитна підтримка малого підприємництва.....	153
Береза Н.М., Протопопова В.О.	
Товарообіг та фінансова стійкість: діалектика взаємозв'язку.....	157
Донець Л.І.	
Механізми перебудови функціонування економічного середовища в Україні.....	164
Фролова Л.В., Копаєва Т.О.	
Особливості визначення платоспроможності страхових компаній	170
Осіпова Л.В.	
Проблеми та перспективи підприємництва в Україні.....	174
Корнілова О. В.	
Стимуляційний дохід як основа розвитку стимулювання праці в торгівлі.....	179
Лігоненко Л.О.	
Збитковість діяльності підприємств торгівлі: міфи та реальі.....	184

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ

Кононенко А.Ф., Чайковська О.В., Щербіна Н.М.	
Санаци́йний аналіз електроенергетичного підприємства.....	191
Оліфіров В.П., Астапова Г.В., Чечоткіна Я.С.	
Модель реструктуризації підприємства на основі аналізу показників бухгалтерської звітності	195
Оліфіров О.В.	
Статистичні висновки в аналізі ефективності витрат на навчання студентів фінансово-економічних спеціальностей.....	201
Коваль Л.С., Окоркова І.В.	
Методичні підходи до визначення об'єктів контролю в системі банківського менеджменту	205
Жуков В.Р.	
Инновационное предпринимательство и совершенствование информационной базы его анализа	211
Кудінов Е.О.	
Вдосконалювання інформаційного забезпечення аналізу витрат підприємств торгівлі	214

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Жданова Н.О.	
Мистецтво формальної комунікації у менеджменті спільних європейських проектів (СЄП).....	220
Книжкова полиця.....	225
Відомості про авторів.....	228
Summary.....	232

ФОРМИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕТОДОВ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ*Бритченко И.Г.*

В Украине в предшествующий период оценка организации управления предприятием состояла в выяснении степени выполнения установленных планов. Правовое регулирование при этом представляло собой систему норм, состоящую из ряда показателей, выполнения договорных обязательств и плановых заданий. В соответствии с уровнем этих показателей формировались поощрительные фонды предприятий, объединений, отраслей и т.д.

В условиях становления современного рыночного хозяйства изменилось содержание необходимости соизмерения результатов с установленными заданиями. Оценка результатов хозяйственной деятельности предприятия приобрела иное значение. Теперь необходимость такой оценки связана с установлением налоговых отношений между государством и хозяйствующими субъектами. Такая оценка осуществляется в основном в форме бухгалтерского учета, поэтому необходимость разработки юридической наукой нового правового подхода по всем бухгалтерским категориям переоценить сложно.

Одной из важных задач современности является необходимость трансформации содержания организации управления предприятиями, создания целостной, эффективной и гибкой системы управления, позволяющей полнее реализовать возможности рыночных отношений. Во многом эти решения касаются оперативного управления предприятием. Неупорядоченность системы оперативного управления приводит к тому, что практически весь управленческий персонал предприятия часть своего рабочего времени отдает этому виду деятельности, даже если она и не входит в круг его непосредственных обязанностей. И несмотря на то, что на оперативное управление иногда затрачивается большее количество труда, чем это необходимо, эффект от него не часто увеличивается.

Происходит это в основном из-за неупорядоченности структуры оперативного управления. На практике оперативное управление производством в основном рассматривается в рамках оперативно-производственного планирования. Отдельно от системы оперативно-производственного планирования существует круг вопросов построения и оптимизации структуры аппарата, занятого оперативным управлением, и установления его функциональных обязанностей. При таком положении сведение оперативного управления к оперативно-производственному планированию приводит к тому, что ряд задач оперативного управления по развитию производства решается нерегулярно, нерегламентированно и, следовательно, неэффективно.

Раздельное совершенствование структур аппарата управления и системы оперативно-производственного планирования приводит к различию их целей, дублированию управления, которые не всегда решаются регулярно. Кроме того, в литературе практически не отражен один из главных аспектов построения системы оперативного управления – необходимость изменения ее структуры с течением времени. Эта необходимость связана с тем, что цели системы оперативного управления должны быть строго согласованы с целями предприятия. Поскольку цели предприятия изменяются, должны изменяться и цели системы оперативного управления. Однажды спроектированная жесткая структура аппарата управления рано или поздно приходит в противоречие с целями предприятия, что может привести к необходимости перестройки аппарата управления.

Указанная тенденция наблюдается особенно в последние годы, и действие фактора, который условно можно назвать "неопределенностью проблем управления", выражается в создании систем помощи управленческому решению, экспертных систем и т.п. Это требует в ряде случаев организации новых видов программно-технических средств и является стимулом для создания следующего поколения электронно-вычислительной техники.

Экономический подход к управлению и экономические методы управления предприятием выдвигают также ряд требований к системе управления в целом (увеличение адаптивных возможностей системы, сокращение времени для реализации происшедших изменений, принятия решений, учета конкурентных отношений, стимулирующих производство и реализацию и т.д.), которые ведут к новым потребностям и требованиям к скорости обработки экономической информации, ее качеству, объему и т.д. В этом смысле фактор, который можно назвать "экономизацией управления", также имеет решающее значение при анализе взаимного влияния методов управления и информационной технологии.

Децентрализация систем управления, приближение информационного обеспечения к потребителю ведут к появлению фактора "усложнения коммуникаций в процессе управления". Чем больше компьютерной техники внедряется на рабочем месте, тем больше это приводит к относительному обеспечению и закрытию системы, обеспечивающей информацией рабочее место, что, в свою очередь, ведет к увеличению коммуникационных возможностей системы при сохранении ее единства и целостности. Это относится как к коммуникациям внутри организаций, так и к коммуникациям между ними, а также с их руководящими органами. Процесс усложнения коммуникационной системы и связей между отдельными элементами вызывает необходимость создания новых информационно-технических средств. Например, создание местных сетей и электронной почты удовлетворяет реально возросшую потребность в быстрой и эффективной коммуникации.

Действие экономических факторов сочетается с действием факторов технологического характера, являющихся результатом научно-технического прогресса в вычислительной и коммуникационной технике. Именно факторы второй группы сделали возможным поиск новых решений. Интеграция достижений в этом направлении приведет к мультипликационному (множительному) эффекту, не предполагаемому даже самыми смелыми прогнозами.

Исходными пунктами при формировании системы оперативного управления предприятием являются характеристики производственной структуры, программы и способы организации производства, получившие название "тип производства".

По данному вопросу у ученых нет единства мнений ни о составе характеристик (параметров, факторов), ни о степени их влияния на систему управления, ни даже об их приоритетности. Взаимосвязь указанных трех составляющих "типа производства", с одной стороны, и относительная независимость их, с другой стороны, не позволяет дать четкое определение этого необходимого для построения системы управления понятия.

Казалось бы, в этой ситуации первичной является производственная программа предприятия: она должна определять и производственную структуру, и способ организации производства. Однако производственная структура складывается годами, и резко изменить ее невозможно, поэтому она фактически определяет как основную часть производственной программы, так и возможные тенденции в ее изменении. Аналогично и принятый на предприятии способ организации производства также является определяющим при выборе производственной программы.

Поэтому для предприятия необходимо выделить группу взаимосвязанных характеристик производства, совместное значение которых определит некоторую

групову характеристику, называємою "типом виробництва", это: об'єм випуска, кількість найменованих випускаємою продукції (включає рівномірність випуска); неперервність випуска продукції; ступінь уніфікації деталей і зборочних одиниць; удільний вага виробів кожного найменування; тривалість виробничого циклу і др. (свыше двадцати).

Уже само обилие таких характеристик показывает, что они в большей степени взаимозависимы. Тем не менее попытки сузить круг этих характеристик и выделить существенно меньший набор, определяющий тип производства, оказываются более или менее удачными лишь для ярко выраженных характеристик типов производства – индивидуальность и массовость. Остальные производственные процессы характеризуются одним типом – серийным. Иногда выделяют мелкосерийный тип (по структуре и организации тяготеющий к индивидуальному) и крупносерийный (близкий к массовому).

Таким образом, в современных условиях оценка результатов производственно-хозяйственной деятельности предприятия изменилась. Она стала выступать в форме бухгалтерского учета, что существенным образом повлияло на функционирование организационно-экономических методов управления. Сами экономические методы управления предприятием выдвигают ряд требований к самой системе управления в целом, изложенные в данной статье.

Список литературы

1. Бизнес и маркетинговый менеджмент. Под ред. Бритченко Г.И. – Донецк, ДонГАУ, 1997. – 279с.
2. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: "Дело", 1992. – 702 с.
3. Менеджмент организации. Учебное пособие. Румянцева З.П., Саломатин Н.А., Акбердин Р.З. и др. – М.: ИНФРА – М, 1997. - 432 с.

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

Маркіна І.А.

Категорія ефективності управління - носій цільової орієнтації і результативності функціонування управлінських відносин і взаємозв'язків у суспільному виробництві.

Будучи мірилом досягнення цілей, ефективність у той же час відображає якість організації процесу досягнення цілей, характеризує швидкість досягнення цілей, розмір витрат, що необхідний для досягнення поставлених цілей.

Філософське розуміння проблеми ефективності і її критеріїв є основою удосконалювання механізму управління. Важливо знайти єдину характеристику ефективності процесу і результатів праці, яка б фокусувала в собі окремі характеристики.

Ефективність виробництва і управління визначається в динаміці з урахуванням досягнення соціально-економічних цілей, співвідношень фактичних результатів заданим і особливостей різноманітних періодів рівнів і стадій розвитку.

Ціль і витрати визначають зміст і логіку дій суб'єкта управління, продуктом якого є результати дії. Результати дії, співвіднесені з метою і витратами, і складають зміст категорій ефективності як управлінської категорії.

В сучасних умовах завдання підвищення ефективності суспільного виробництва виступає в якості найважливішого. В його здійсненні роль управління дуже велика, причому, багато чого тут залежить від підвищення ефективності самої управлінської діяльності.

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Повідомляємо, що в науковому журналі "Вісник Донецького державного університету економіки і торгівлі" (серія: економічні науки) пропонується розміщення реклами навчальних посібників, монографій та інших видів видань.

Якщо Вас зацікавила наша пропозиція, просимо представити до редакційного відділу оригінал Вашого видання із зазначенням його базової вартості.

Нагадуємо, що журнал "Вісник ДонДУЕТ" розсилається до органів державної влади та значної кількості комерційних підприємств країни, а також розповсюджується через роздрібну мережу.

З повагою редакційна колегія.

Підписано до друку 05.06.2000
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк різнографія. Гарнітура "Таймс".
Умов.друк.арк. 24,2 Тираж 300 прим.